

Prvi međunarodni standard iz oblasti sistema menadžmenta za borbu protiv mita i korupcije

Problem korupcije poznat je svuda u svetu. Antikorupcijska kultura unutar organizacija podrazumeva implementaciju sistema menadžmenta za borbu protiv korupcije i sprovođenje odgovarajućih kontrola. U tom smislu, značajan doprinos može pružiti međunarodni standard ISO 37001.

ISO 37001 je prvi međunarodni standard iz oblasti sistema menadžmenta za borbu protiv mita i korupcije koncipiran tako da pomogne organizacijama u borbi sa rizikom od mogućeg podmičivanja u njihovim sopstvenim radnim procesima i kroz njihove globalne lance vrednosti. On poseduje potencijal za umanjene korporativnog rizika i troškova u vezi sa pojavom podmičivanja obezbeđujući fleksibilan poslovni okvir kojim se sprečava, otkriva i rešava podmičivanje.

„Mito predstavlja značajan poslovni rizik u mnogim državama i sektorima”, kaže Nil Stensburi (Neill Stansbury), predsednik projektnog komiteta ISO/PC 278 koji je zadužen za ovaj novi standard (ovaj komitet je kasnije rasformiran i njegovu ulogu je preuzeo ISO/TC 309, Upravljanje organizacijama).

U mnogim slučajevima to je bilo tolerisano kao „neophodan” deo poslovnog ponašanja. Međutim, povećanje nivoa svesti o šteti koju podmičivanje proizvodi državama, organizacijama i pojedincima rezultiralo je pozivom na efikasnu akciju koju treba preduzeti da bi se sprečilo podmičivanje.

Mnoge organizacije su već uložile značajno vreme i resurse u razvoj internih sistema i procesa za sprečavanje podmičivanja. ISO 37001:2016, *Sistemi menadžmenta za borbu protiv podmičivanja – Zahtevi sa uputstvom za primenu (Anti-bribery management systems – Requirements with guidance for use)* osmišljen je tako da podrži napore u suzbijanju mita istovremeno obezbeđujući transparentnost i jasnoću mera koje je uspostavila jedna organizacija, kao i načine za njihovu implementaciju na najefikasniji i najefektivniji mogući način.

ISO 37001 pomoći će u sprečavanju, otkrivanju i rešavanju problema podmičivanja, bilo da se radi o podmičivanju organizacije ili podmičivanju u njenu korist, njenih zaposlenih ili poslovnih partnera. Primenom povezanih mera i kontrola, uključujući prateće smernice, sistem menadžmenta za borbu protiv podmičivanja definiše zahteve za:

- politiku i procedure protiv podmičivanja,
- rukovođenje, posvećenost i odgovornost top menadžmenta,

- nadzor odgovornog menadžera,
- obuku za borbu protiv podmičivanja,
- procenu rizika i proveru projekata i poslovnih partnera,
- finansijsku kontrolu, kontrolu nabavke, komercijalnu i kontrolu pri ugovaranju,
- izveštavanje, praćenje, istragu i pregled,
- korektivne mere i stalno poboljšavanje.

Stensburi kaže da je ISO 37001 razvijen za fleksibilnu primenu u organizacijama svih veličina, gde god da one posluju. *„Rizik od podmičivanja sa kojim se organizacija susreće varira u zavisnosti od faktora kao što su veličina organizacije, država ili sektori u kojima organizacija posluje, kao i priroda, obim i složenost poslovanja organizacije. Stoga ISO 37001 definiše primenu opravdanih i proporcionalnih politika, procedura i kontrola.”*

Organizacije mogu izabrati da treća strana izvrši proveru njihove usaglašenosti sa zahtevima ISO 37001 u cilju potvrđivanja da njihov sistem menadžmenta za borbu protiv podmičivanja zadovoljava kriterijume iz standarda. Iako sertifikacija (ili usaglašenost) sa ISO 37001 ne može garantovati da nije došlo do podmičivanja ili da će se podmičivanje dogoditi u vezi sa tom organizacijom, standard može pomoći organizaciji pri sprovođenju svih odgovarajućih mera za sprečavanje podmičivanja.

ISO 37001 nastao je na osnovu smernica iz različitih organizacija, kao što su Međunarodna privredna komora, Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj, „Transparency International” i raznih vlada, koje predstavljaju globalni konsenzus o dobroj praksi sprečavanja podmičivanja. Razvio ga je ISO projektni komitet ISO/PC 278, *Sistemi menadžmenta za borbu protiv podmičivanja (Anti-bribery management system)*, čiji sekretarijat vodi BSI, članica ISO-a iz Ujedinjenog Kraljevstva.

Standard specificira zahteve i daje uputstvo za uspostavljanje, primenjivanje, održavanje, preispitivanje i poboljšavanje sistema menadžmenta protiv mita. Sistem može da se samostalno primenjuje ili da se integriše u celokupni

sistem menadžmenta. U vezi sa aktivnostima organizacije, standard se bavi mitom: u javnom, privatnom i neprofitnom sektoru; od strane organizacije; od strane osoblja organizacije – u ime organizacije ili za njenu korist; od strane poslovnih saradnika organizacije – u ime organizacije ili za njenu korist; prema organizaciji; prema osoblju organizacije u vezi sa njenim aktivnostima; prema poslovnim saradnicima organizacije u vezi sa njenim aktivnostima; direktnim i indirektnim mitom (tj. mitom koji se nudi ili prima od treće strane).

Ovaj standard je primenjiv samo na mito. On uspostavlja zahteve i daje uputstvo za sistem menadžmenta projektovan da pomogne organizaciji da sprečava i otkriva mito, kao i da odgovara na mito i usklađuje se sa zakonima protiv mita. Ovaj dokument se ne bavi posebno prevarama, kartelima i drugim krivičnim delima vezanim za narušavanje poverenja/konkurencije, pranje novca ili druge aktivnosti u vezi sa koruptivnom praksom, mada organizacija može da izabere da proširi predmet i područje primene sistema menadžmenta tako da uključi i ove aktivnosti.

Institut za standardizaciju Srbije je preveo publikaciju Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) pod nazivom *ISO 37001, Sistemi menadžmenta za borbu protiv korupcije*, koja je dostupna na sledećem linku: http://www.iss.rs/images/upload/PUBLIKACIJE/iso_37001.pdf.

Komisija za standarde i srodne dokumente Instituta za standardizaciju Srbije – *KSA 268 Održivost i društvena odgovornost* će u narednom periodu prevesti na srpski jezik standard ISO 37001:2016, *Sistemi menadžmenta za borbu protiv podmičivanja – Zahtevi sa uputstvom za primenu (Anti-bribery management systems – Requirements with guidance for use)*.

Jelena Kolašinac,
 samostalni savetnik za marketing,
 promociju standardizacije i edukaciju
 Institut za standardizaciju Srbije